



SPIEKERSKORNER

Geen tijd... Ik lees

Ideeën voor het secundair onderwijs rond het thema van de Jeugdboekenweek

Hilde Vandormael

Tijd en Verhalen.

Verhalen en Tijd.

Wat doen ze met elkaar?

Luister eens naar Alice en de Hoedenmaker:

Alice zuchtte vermoeid. 'Je kunt je tijd wel beter gebruiken, lijkt mij,' zei ze, 'dan hem te verspillen aan het opgeven van raadsels waar geen oplossingen bijhoren.' 'Als jij Tijd even goed kende als ik,' zei de Hoedenmaker, 'zou je niet zeggen dat je hem verknoeit. 't Is een haar.' 'Ik weet niet wat u bedoelt,' zei Alice. 'Nee, natuurlijk niet!' zei de Hoedenmaker, zijn hoofd vol verachting schuddend. 'Ik durf er wat onder te verwedden dat jij nog nooit kennis gemaakt hebt met Tijd!' 'Misschien niet,' gaf Alice voorzichtig ten antwoord, 'maar ik heb wel eens gehoord dat hij maar één tand heeft - is dat waar?' 'Hou op met dat hij,' zei de Hoedenmaker. 'Zij heeft een puntgaaf gebit...'

Uit Lewis Carroll: *Alice in Wonderland*. Amsterdam: Van Goor, 1989, p. 73-74.

In deze *Spiekerskorner* bied ik u enkele ideeën aan om ter gelegenheid van de Jeugdboekenweek aan leespromotie te doen in de klas. Mijn uitgangspunt is: vertrek van uzelf. Wat boeit, raakt u? Waar staat u achter?

Welke boeken leest u het liefst?

Waar wilt u uw leerlingen zeker kennis mee laten maken en plezier in laten beleven? Als u een glimp van uw eigen leesplezier met uw leerlingen kunt delen, dan is het

doel van de Jeugdboekenweek ruimschoots bereikt.

Zoals een spin haar web weeft, zo ontwerp ik een aantal activiteiten rond een bepaald boek of thema. Webben is een creatief systeem, waarbij ik vrij associeer en u uitnodig om dat met mij te doen. Toch zijn er een aantal vaste punten, kapstokken om ons web aan te hechten. Een spin weeft ook niet in de lucht! Die kapstokken zijn onze

doelen op drie verschillende niveaus: cognitief, psycho-motorisch en sociaal-affectief.

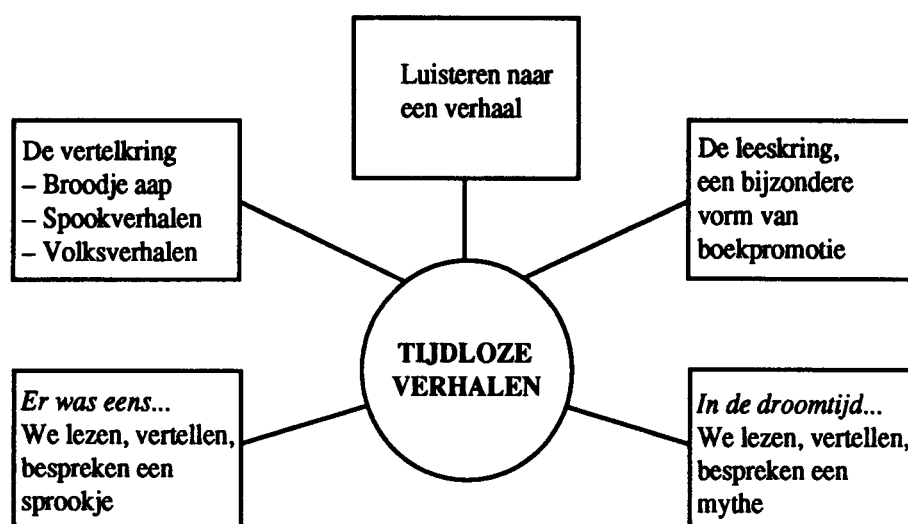
Voor de tweede graad koos ik voor een bloemstructuur van kleine websystemen waarbij reflectie op jeugdliteratuur en het proces van het lezen zelf centraal staat. Heel wat van deze activiteiten kunnen ook met leerlingen van de eerste of de derde graad worden uitgevoerd. Ik zei het al, u kiest gewoon waar u zin in heeft en bakt er een lekker koekje van.

en betekenden voor mensen van eeuwen geleden de zin van hun bestaan. Ze werden verteld, gekoesterd, woord voor woord aan een volgende generatie doorgegeven. Ze beïnvloeden ons leven en dat van onze leerlingen nu nog. In het vak Nederlands vinden we ze terug, in schoolboeken voor Engels, Frans, godsdienst en zedenleer.

Zo onmisbaar zijn ze voor ons wezen dat er geen tijd op kan staan en daarom begint de vertelling met *"Er was eens..."* of *"In de droomtijd..."* We stellen de vertellende literatuur in dit activiteitenweb centraal als een literatuur zonder tijd. We vertellen aan elkaar, we lezen voor, we lezen stil, we luisteren.

Tijdloze verhalen

Sprookjes, mythen, sagen, parabels, fabels
... Tijdloze verhalen. Ze geven ons leven kleur



VERTELKRING

We zitten samen in een kring en vertellen verhalen aan elkaar. Dat is de essentie van de vertelkring. Ken je het verhaal van de zingende Yucca? Er was eens een vrouw - en dit is écht gebeurd - die een grote yucca kocht voor in haar living. Als ze de plant water gaf, kwam er een soort trilling, een

zacht gebrom uit de stam. De vrouw werd nieuwsgierig en informeerde bij de bloemist hoe dat zou komen. Weet je wat er aan de hand was? Er zat een vogelspin binnenin ... Zo groot als mijn hand.

Ik vertel een **Broodje Aap**-verhaal, vraag of de leerlingen nog zo'n verhalen kennen en zij vertellen verder. Spookverhalen doen het

ook goed in een vertelkring. Trouwens, heel wat **Broodje Aap**-verhalen zijn akelig spannend. Oude volksverhalen vertellen is ook leuk. Daarvoor kunnen de leerlingen eerst te rade gaan bij grootouders, of oudere mensen in hun buurt. Oorlogsverhalen komen dan zeker aan bod.

Ethel Portnoy: **Broodje Aap**. De Harmonie. (ISBN 90-6169-065-X)

Ethel Portnoy: **Broodje Aap met. De Harmonie**. (ISBN 90-6169-429-9)

mee aan de samenstelling ervan.

Het gevederde gevoel. Nieuwe verhalen van Jan Donkers, Maarten 't Hart, Jan Siebelink, J.M.A. Biesheuvel, Hella S. Haasse, Willem van Toorn, Guus Kuyser en Anton Koolhaas, bijeengebracht door WAM de Moor. 's-Gravenhage: BZZTôH, 1980.

Ooit gebeurd. Schrijvers vertellen, vertellers schrijven over wat ze echt beleefden, samengesteld door Rudie Kagie. Amsterdam: Stichting CPNB.

VOORLEZEN

Om de Jeugdboekenweek de eer te geven die haar toekomt, lezen we een mooi verhaal voor, als cadeau voor de leerlingen. Gewoon een cadeau en verder niets. Ik vind de verhalen uit de bundels **Ooit gebeurd** en **Het gevederde gevoel** heel geschikt voor dit doel. Eind vorig jaar is ook een nieuwe bloemlezing voorleesverhalen bij Bulkboek uitgegeven. WAM de Moor hielp

EEN TIJDLOOS VERHAAL

Tijdens de Jeugdboekenweek verdienen tijdloze verhalen wat meer aandacht. Waarom geen sprookje vertellen, of een mythe? Ik neem hier een scheppingsmythe van de Aboriginals op. Ze vormt een aanleiding om met de leerlingen over hun droomtijd te associëren.

In de droomtijd kwam er uit de hemel een jong stel op een hert. Zijn naam was Toonkoo en de vrouw heette Ngaardi.
Ze kwamen naar dit mooie land, het was het begin van alle creatie. Als Ngaardi lachte waaide de wind en kon je de donder horen.
Dit was het begin van alle leven. Zij samen leerden leven in hun nieuwe omgeving.
Toonkoo leerde dieren vangen en gaf ze hun namen.
Hij leerde alles over de bomen, het gras en de bloemen en over alles dat groeide en zwom. Hij ging jagen en omdat hij nog niet ervaren genoeg was, wandelde de Grote Geest met hem mee.
Toonkoo werd kwaad en greep zijn speer en de Geest ving hem en boog de speer en wierp hem terug. Dit was het begin van de boemerang.
Toonkoo werd door de Geest weggenomen om op de maan te dolen. Ngaardi wachtte bij de Gunyah aan de voet van de berg en vroeg zich af waar Toonkoo bleef. En terwijl ze bij het vuur zat vertelde ze de kinderen over lachende Hans, de Kookaburra en hoe hij lachte en hoe de dieren er kwamen wonen.
Toen is Ngaardi zelf op zoek gegaan naar Toonkoo en toen ze opkeek zag ze de sterren opkomen in een kristalheldere hemel en de maan opkomen boven de berg.
En tot haar verbazing zag ze Toonkoo's gezicht in de sikkel van de maan.
Haar armen uitstrekking, klom ze de berg op en toen ze de top bereikte was ze dood-op, ze viel neer en hilde.

De tranen rolden over haar wangen langs de berghelling naar beneden. Ze was zo bedroefd dat haar tranen de kreekjes en rivieren vormden. Daarom zingen de stroompjes vredig als ze zich voegen bij de rivieren.

Als Ngaardi zuchtte ging de wind waaien. En het licht van de Schepping kwam te voorschijn; de morgenstond.

En voor het geval Toonkoo ooit zal terugkomen heeft ze haar hart op de berg achtergelaten voor hem om te vinden. Vandaag is dat Waratah.

LEESKRING

Organiseer een leeskring als een bijzondere vorm van lees- en boekpromotie. Verzamel met de hulp van medewerkers uit de bibliotheek zoveel mogelijk boeken rond een thema. Ik hou veel van sprookjes en voor de leeskring breng ik volkssprookjes, cultuursprookjes, prentenboeken, science fantasy, science fiction, boeken over sprookjes in de klas.

Schuif de banken tot een grote tafel aan elkaar en stel de boeken tentoon. De leerlingen zitten rond de tafel, lopen rond om in boeken te grasduinen, lezen, kijken naar

illustraties ... Zorg voor een mooi muziekje op de achtergrond en lees, kijk, grasduin met hen mee. Nodig hen op het einde van de les uit om boeken te lenen en thuis uit te lezen.

Een klein zwart doosje

Hoe kunnen jongeren iets van de raadselachtige verhouding tussen mevrouw de Literatuur en meneer Tijd, iets van hun geheimen elk apart, in hun eigen leven ervaren? Ik kwam uit bij Toon Tellegen, luisterde naar eekhoorn en mier. Luistert u mee?

OP EEN AVOND ZATEN DE EEKHOORN EN DE MIER naast elkaar op de bovenste tak van de beuk. Het was warm en stil en zij keken naar de toppen van de bomen en naar de sterren. Ze hadden honing gegeten en gepraat over de zon, de oever van de rivier, brieven en vermoedens.

"Ik ga deze avond bewaren," zei de mier. "Vind je dat goed?" De eekhoorn keek hem verbaasd aan.

De mier haalde een klein zwart doosje te voorschijn. "Hier zit ook al de verjaardag van lijster in," zei hij.

"De verjaardag van lijster?" vroeg de eekhoorn.

"Ja," zei de mier en hij pakte die verjaardag uit het doosje. En zij aten weer zoete kastanjetaart met vlierbessenroom, en ze dansten weer terwijl de nachtegaal zong en het vuurvliegje aan en uit ging, en ze zagen de snavel van de lijster weer glimmen van plezier. Het was de mooiste verjaardag die zij zich konden herinneren.

De mier stopte hem weer in het doosje.

"Daar stop ik deze avond bij," zei hij. "Er zit al heel veel in." Hij deed het doosje dicht, groette de eekhoorn en ging naar huis.

De eekhoorn bleef nog lang op de tak voor zijn deur zitten en dacht aan dat doosje. Hoe zou die avond daar nu in zitten? Zou hij niet verkreukelen of verbleken? Zou de

smaak van honing er ook in zitten? En zou je hem er altijd weer in kunnen krijgen als je hem eruit haalde? Zou hij niet kunnen vallen en breken, of weggrollen? Wat zou er trouwens nog meer in dat doosje zitten? Avonturen die de mier alleen had beleefd? Ochtenden in het gras aan de oever van de rivier, als de golven glinsterden? Brieven van verre dieren? En zou het ooit vol zijn zodat er niets meer bij kon? En zouden er ook andere doosjes bestaan, voor treurige dagen?

Zijn hoofd duizelde. Hij ging zijn huis in en stapte in bed.

De mier lag toen al lang te slapen, in zijn huis onder de struik. Het doosje lag boven zijn hoofd, op een plank. Maar hij had het niet stevig genoeg dichtgedaan. Midden in de nacht schoot het plotseling open en een oude verjaardag vloog met grote snelheid naar buiten, de kamer in. En plotseling danste de mier met de olifant, in het maanlicht, onder de linde.

"Maar ik slaap!" riep de mier.

"O dat geeft niets," zei de olifant en hij zwierde met de mier in het rond. Hij zwaaide met zijn oren en zijn slurf en zei: "Wat dansen wij goed, hé?" en "O pardon" als hij op de tenen van de mier trapte. En hij zei dat de mier ook best op zijn tenen mocht trappen.

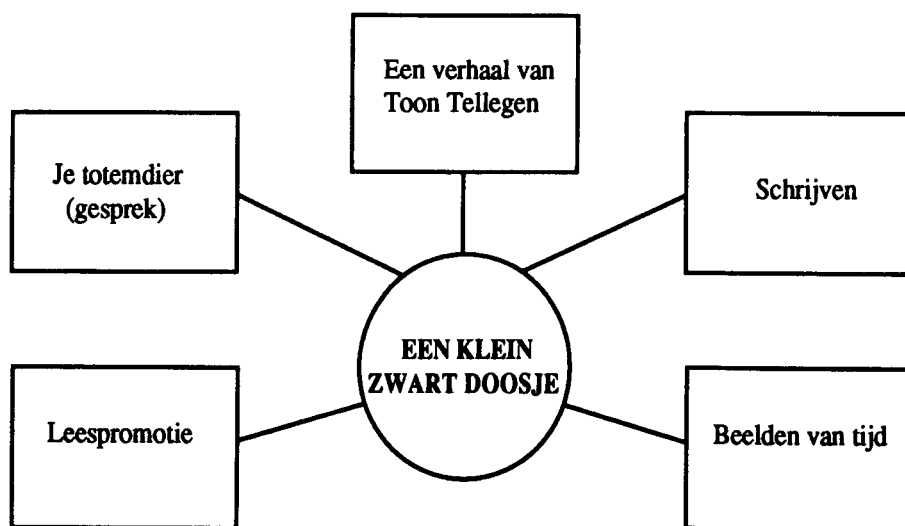
De gloeiworm glom in de rozestruik en de eekhoorn zat op de onderste tak van de linde en wuifde naar de mier.

Plotseling glipte de verjaardag het doosje weer in en even later werd de mier wakker.

Hij wreef zijn ogen uit en keek om zich heen. De maan scheen naar binnen en viel op het doosje op de plank. De mier stond op en duwde het doosje stevig dicht, maar hij hield zijn oor nog wel even tegen het doosje en hoorde muziek en geritsel en gekabbel van golven. En hij dacht zelfs even dat hij de smaak van honing hoorde, maar hij wist niet zeker of dat wel kon.

Hij fronste zijn voorhoofd en stapte weer in bed.

Uit Toon Tellegen: **Bijna iedereen kon omvallen.**
Amsterdam: Querido, 1993, p. 72-74.



Hoe breng ik de leerlingen dicht bij eekhoorn en mier? Dat is mijn eerste vraag. Hoe laat ik ze helemaal voelen hoe het is om eekhoorn en mier te zijn? Ik stel hen voor om te fantaseren en te associëren rond hun totemdier. Ze kiezen een dier uit waarvan ze vinden dat het bij hen past en vertellen erover in een kringgesprek. Ik stel mijn totemdier ook voor. Het is zwaan. Een beetje traag, lomp, maar sierlijk op het water en zo fel als het de verdediging van zijn territorium betreft. Nu hoor ik thuis in de kring. Allerlei dieren passeren de revue. Wat worden ze menselijk en wat blijven ze in wezen toch een dier. Dat is de tover van de verpersoonlijking.

We zijn klaar voor Toon Tellegens verhaal. "Schrijven jullie je appreciatie meteen op na het voorlezen? Het vormt de basis van ons gesprek". Ik lees voor. Rustig en stil en de

klas ademt mee op de woorden van eekhoorn en mier. Dan even noteren, ieder voor zich. Dan een gesprek. We hebben het over het geheimzinnige zwarte doosje.

Wie heeft er eentje? Wat zou je erin bewaren als je er een had? We praten over de waarde van herinneringen, over demente mensen die in het verleden leven, over de 'mooite' van Toon Tellegens verhaal, het grappige, het diepzinnige en hoe dat in woorden kan worden gevat, en of het nu voor kinderen is bedoeld of voor volwassenen, en over onze geheimzinnige meneer Tijd. Is hij een elektrische klok in ons hart of ontglipt hij ons met zijn vroeger en later en nu, waar is hij nu?

Ik vraag de leerlingen of ze beelden van tijd kennen, schrijf voorbeelden op het bord:

*Een klein zwart doosje
Een zandloper
Een geraamte met een zeis*

*Een gouden tijd
De tand des tijds
Een elastieken tijd*

*Al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt haar wel
Zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens
Te elfder ure*

In het spoor van Toon Tellegen verzinnen de leerlingen beelden van tijd, per twee, per drie. Als de inspiratie is opgedroogd, halen we de naslagwerken in de klas of trekken we naar de bib. We verzamelen spreekwoorden en zegswijzen waarin de tijd een rol speelt. De leerlingen tekenen rebussen op het bord, laten elkaar de betekenis raden.

Zijn er leerlingen met een andere culturele achtergrond? Ik informeer hoe ze tijd erva-

ren, welke spreekwoorden ze gebruiken, vertel hoe in de Molukse cultuur de *elastieken* tijd uitdrukt dat te laat komen niet zo erg is, niet zo erg dan aan elkaar voorbijholten om op tijd te komen.

De volgende les schrijven we. Over de zwarte doos van de wereld. Bij vliegtuigongevallen speelt de zwarte doos een belangrijke rol. Bij Tellegens eekhoorn en mier evenzo. Wat zou je als boodschap in de zwarte doos van de wereld stoppen voor

onze planeet uit elkaar zou spatten? We schrijven een boodschap aan de eerlijke vinder van de brokstukken aarde in een collage van krante- en tijdschriftzinnen en -koppen. Iedereen zorgt voor materiaal, voor schaar en plakstift. Koen begint zo: "Jonge vriend, hier hebben onkreukbaren gewoond..."

En last but not least volgt er leespromotie. Een handvol boeken stel ik voor, prijs ik aan. Geen onderscheid tussen boeken voor jongeren en voor volwassenen. Goede literatuur is nu eenmaal wat ze is. Wel hebben ze allemaal iets met tijd van doen, met herinnering. Hier volgt mijn lijstje:

Imme Dros: *De reizen van de slimme man*. Amsterdam: Querido, 1993 (Jeugdsalamander).

Janet Frame: *Naar het Island, deel 1*. Breda: De Geus, 1991.

Ed Franck: *Uit de loop van een geweer*. Hasselt: Clavis, 1991.

Janni Howker: *Toen onze Daniël doodging*. Amsterdam: Querido, 1992.

Hadley Irwin: *Terug naar de kermis*. Amsterdam: Elzinga, 1989.

Danilo Kis: *Kinderleed*. Amsterdam: De Bezige Bij, 1991.

Januss Korczak: *Als ik weer klein ben*. Utrecht: Bijleveld, 1985 (oorspronkelijk verschenen in Warschau in 1925).

Margaret Mahy: *Vergeeten herinnering*. Amsterdam: Querido, 1987.

Peter Pohl: *Ik mis je, ik mis je*. Amsterdam: Querido, 1994.

Peter Pohl: *We noemen hem Anna*. Amsterdam: Querido, 1993.

Lydia Rood: *Maanzaad*. Den Haag: Leopold, 1989.

Lydia Rood: *Een mond vol dons*. Den Haag: Leopold, 1993.

Craig Strete: *Met de pijn die het liefheeft en haat*. Haarlem: In de Knipscheer, 1983.

Patrick Süskind: *Het verhaal van mijnheer Sommer*. Amsterdam: Bert Bakker, 1991.

Toon Tellegen: *Bijna iedereen kon omvallen*. Amsterdam: Querido, 1993.

Toon Tellegen: *Mijn vader*. Amsterdam: Querido, 1994.

Valentin Raspoetin: *De Franse les*. 's-Gravenhage: Simon, 1989.

Cynthia Voigt: *Orfie*. Rotterdam: Lemniscaat, 1993.

Over Toon Tellegen, Info uit *Leesgoed*, 21e jaargang, september 1994.

In één adem uit... Nadenken over lezen

Geen tijd ... Ik lees is een ideaal thema om met leerlingen na te denken over de activiteit van het lezen en over de betekenis van literatuur. Lezen heeft altijd met tijd te maken! Zo denkt ook Daniël Pennac (° Casablanca 1944) erover. Zijn boek *In één adem uit* breekt een enthousiaste lans voor lezen en biedt prachtig materiaal.

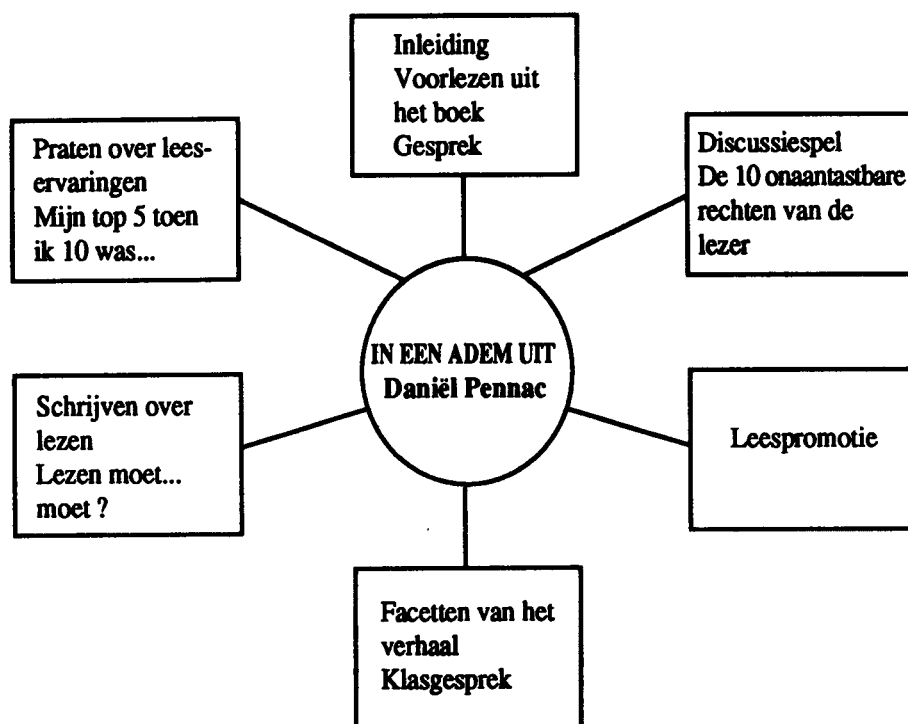
Daniël Pennac was leraar moedertaal in

Frankrijk. Nu is hij schrijver. In dit boek houdt hij een schitterend pleidooi voor het lezen. In korte hoofdstukjes beschrijft hij hoe leuk, saai, onverwacht, spannend de ontmoeting met een mens op papier kan zijn. Maar niets moet! Daar getuigen de 10 onaantastbare rechten van de lezer van.

Pennacs verdienste ligt ook in de manier waarop hij ons dicht bij de wereld van de leerlingen kan brengen. Als u de jaren van de week meent te moeten aftellen, lees dan zijn boek, zijn ode aan het lezen. Geniet van de sprankelende humor waarmee hij een klas

jonge mensen neerzet en laat de meest opvallende onder hen, Vetkuif Lerenlaars, tot in uw grijze hersencellen doordringen. Ik bied

hier een gedetailleerd activiteitenweb aan waarvan zijn boek de kern vormt en ga vervolgens wat dieper in op elke activiteit apart.



VOORLEZEN

Het derde deel van Pennacs boek heet *Lezen als geschenk*. Hier wordt onze Vetkuif ten tonele gevoerd en beschrijft de auteur de wonderlijke spanning die in de interactie tussen leerlingen en leraar kan ontstaan als de leraar afwijkt van de gebruikelijke scenario's, zijn leerlingen verrast.

Hoofdstuk 43 voorlezen is als een doos in een doos. U leest voor over een leraar die voorleest. De leerlingen reageren misschien ongemakkelijk en horen hoe leerlingen reageren in het boek. Voorlezen en luisteren naar hun reacties. Even. Wat vinden ze van Vetkuif Lerenlaars en van die leraar? Voorlezen: flauw, leuk? En lezen? En litera-

tuur? Nadenken over lezen en literatuur, hoe staan ze er tegenover?

Pennac als opstapje, als appetizer. Hier geen zware discussies. De klemtoon ligt op voorlezen en op keitjes in het water: geesten wakker maken. Hier zal iets leuks gebeuren. We vallen niet in slaap.

PRATEN OVER LEESERVARINGEN

De leerlingen wisselen in groepjes van vier hun ervaringen met boeken uit, toen ze in de basisschool zaten. Nadenken vraagt afstand. Daarom kies ik voor leeservaringen uit die periode. Ze stellen bijvoorbeeld aan elkaar hun top 5 voor toen ze 10 waren.

Zijn er leerlingen die helemaal niets lezen? Wat betekent 'helemaal niets'? Dat er slechts één boek herinneringen oproept? Dat er alleen non-fiction-boeken werden geraadpleegd voor één of andere spreukbeurt? Werd er niet gelezen, maar wel voorgelezen, thuis of op school? Werd er niet voorgelezen, maar verteld? Of werd er fanatiek elke dag gelezen?

In deze activiteit staan spreken en luisteren rond het thema 'lezen' centraal. Echt luisteren naar elkaar, je inleven in het standpunt van een ander is een vaardigheid die een emotionele bereidheid vraagt, zowel van leerlingen als van onszelf als leerkracht.

In het plenum kunnen allerlei begrippen ter sprake komen zoals de functies van jeugdliteratuur, fictie en non-fictie, lees- en leefkinderen ... Leerlingen bij hun eigen leeservaringen brengen, staat voorop. Als slot kunt u met hen de kinderboeken-top 5 van de klas samenstellen.

kunt u dieper ingaan op die aspecten van het verhaal die van de leerlingen de meeste aandacht krijgen, op hun motivering waarom een boek in hun top 5 terechtkwam. Het kan zijn dat ze humor heel belangrijk vinden of spanning of de manier waarop een hoofdpersoon wordt beschreven, de kافت of het thema ... U kunt theoretische kanttekeningen maken bij die facetten die zij aanhalen.

UURTJE LEESPROMOTIE

Hier staat leesplezier centraal. U brengt een stapel boeken in de klas, bij voorbeeld in samenspraak met de plaatselijke bibliotheek of met de schoolbibliotheek, en stelt ze voor. Probeer zoveel mogelijk deze boeken zelf te lezen, zodat u er echt over kan vertellen en probeer ze aan te raden aan zoveel mogelijk leerlingen in het bijzonder. Mensen - leerlingen - voelen zich vereerd als iemand speciaal aan hen denkt en deze activiteit geeft hieraan ruimte.

FACETTEN VAN HET VERHAAL

Waarom bleef een boek in de herinnering van leerlingen hangen? Welk facet trof hen het meest? In de vorm van een klasgesprek

DISCUSSIESPEL: 'DE TIEN ONAANTASTBARE RECHTEN VAN DE LEZER' (PENNAC 141-168)

1. *Het recht om niet te lezen.*
2. *Het recht om bladzijden over te slaan.*
3. *Het recht om een boek niet uit te lezen.*
4. *Het recht om te herlezen.*
5. *Het recht om wat-dan-ook te lezen.*
6. *Het recht op bovarysme (een tekstueel overdraagbare ziekte).*
7. *Het recht om waar-dan-ook te lezen.*
8. *Het recht om te grasduinen.*
9. *Het recht om hardop te lezen.*
10. *Het recht om te zwijgen.*

Pennac is de aanleiding om te leren discussiëren, een bijzondere vorm van spreekvaardigheid. U verdeelt de klas in twee groepen. De eerste groep neemt deel aan de discussie en zit in een kring in het midden. De andere groep observeert en vormt de buitenste kring. Elk deelnemer uit de eerste groep heeft een observator uit de tweede groep. De sprekers krijgen elk tien kaartjes. Bij een tussenkomst in het gesprek geven ze een kaartje af. Zijn de kaartjes op, dan kunnen ze niet verder deelnemen aan de discussie. Door het kaartjes-systeem en met behulp van de observatoren kunt u het proces van de discussie analyseren:

- Wie heeft er veel/weinig tussenkomsten gedaan?
- Zijn er leerlingen die niets gezegd hebben?
- Zijn er leerlingen die altijd aan het woord waren? Veelpraters en zwijgers, hoe voelen ze zich na het gesprek?
- Ging het om een saai of een levendige discussie? Hoe kwam dat: door het gespreksonderwerp, door de inbreng van de deelnemers?
- Zijn er opvallende gesprekslijnen tussen sommige deelnemers?

U kunt de discussie inhoudelijk laten voorbereiden in zoemgroepjes, b.v. een leerling uit groep 1 met een leerling uit groep 2.

SCHRIJVEN OVER LEZEN: LEZEN MOET ... MOET?

In deze activiteit ligt de klemtoon op het schriftelijk verwoorden van een eigen standpunt over lezen. De oefening kan als een conclusie worden beschouwd. U bepaalt de moeilijkheidsgraad, afhankelijk van de graad en van de onderwijsvorm. U kunt bij voorbeeld de opdracht klassikaal, in groepen of individueel laten uitvoeren. U kunt één alinea laten uitschrijven of een serieuze verhandeling laten maken. Ik koos deze titel n.a.v. *Lezen moet! Lezen moet!* in hoofdstuk 39. De leerlingen schrijven en wijzelf staan stil bij ons eigen lerarengedrag. Lezen moet! Lezen moet! Of laten we de tekst bloeien en zoeken we wegen daartoe?

Hilde Vandormael
Roodakker 25
3960 Bree

BLIKOPENER EN REFLECTOR:

PRAKTISCH* EN GOEDKOOP** DIDACTISCH INSTRUMENT***

* PRAKTISCH?

Toch wel, wanneer u er rekening mee houdt dat u vanaf 15 abonnementen gratis de Praktische Wenken ontvangt: een bijlage met een mogelijke lesstrategie, een werkblad voor de leerlingen, toetsmateriaal, enz. waarvan de helft zich expliciet tot de leerkracht Nederlands richt.

** GOEDKOOP?

Vanaf 15 abonnementen betaalt u resp. 335 en 390 fr. voor een volledige jaargang van Blikopener en Reflector (u hebt er nog geen twee bioscoopkaartjes voor)! Daarbij komt dat u per schijf van 15 abonnementen een gratis exemplaar ontvangt.

*** DIDACTISCH INSTRUMENT?

Blikopener en Reflector bespreken de actualiteit op een begrijpelijke manier, bieden achtergrondinformatie, stof tot discussie, kaarten allerlei maatschappelijke problemen aan, en hebben het expliciet over de literatuur (rubriek "Door de auteur gesigeneerd") en de taal.

EEN PROEFNUMMER?

We zenden het u graag toe. Neem contact op met Tine Berghmans of Isabelle De Becker op het nummer 03/324.38.90 of stuur een briefje naar Keesing Uitgevers, Keesinglaan 2-20, 2100 Deurne.

